

СХВАЛЕНО
Вченою радою Центральноукраїнського
державного університету
імені Володимира Винниченка
(протокол № 5 від «01» грудня 2025р.)

Євген СОБОЛЬ

Програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників всіх фахів і категорій

Складники програми	Зміст програми
Назва програми	«Розвиток мовленнєвої компетентності педагога. Інструменти самовдосконалення професійної майстерності»
Розробники	Людмила КРИЧУН кандидат філологічних наук, доцент кафедри української філології та журналістики
Напрямок	Розвиток мовленнєвих, інформаційно-комунікативних компетентностей
Форми підвищення кваліфікації	очна, дистанційна, змішана
Вид підвищення кваліфікації	навчання за програмою
Цільова аудиторія	педагогічні працівники різних категорій
Мета програми	Удосконалити мовленнєвий та комунікативний аспекти професійної діяльності педагогічного працівника відповідно до державної політики в галузі освіти та забезпечення якості освіти. Програма спрямована на підготовку сучасного педагога до реалізації освітньої політики держави шляхом удосконалення рівня володіння мовою відповідно до норм нового правопису, а також набуття навичок успішної ділової комунікації для роботи в сучасному закладі освіти.
Зміст програми (анотація)	1. Розвиток професійного мовлення педагога як ключового інструмента ефективного навчання 2. Мова вчителя як інструмент харизми, зброя національного коду, пульт керування увагою. 3. Апгрейд чи оновлення: ефективні практики ділової української комунікації в контексті сучасних правописних норм.
Обсяг програми (тривалість)	15 годин, або 0,5 кредита ЄКТС
Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться/набуватимуться	ЗК 01 Здатність діяти як відповідальний громадянин та брати участь у суспільному житті на різних рівнях; ЗК 02 Здатність до особистісного і професійного самовизначення, самоствердження і самореалізації впродовж життя, до цінування багатоманітності в

	<p>суспільстві;</p> <p>ЗК 03 Здатність до творчого пошуку й реалізації нових ідей, удосконалення навичок критичного аналізу, діагностики й корекції власного мовлення;</p> <p>ЗК 04 Здатність формувати навички роботи над власною мовленнєвою компетентністю;</p> <p>ЗК 05 Опанування норм нового правопису української мови;</p> <p>ЗК 06 Здатність застосовувати у власній професійній діяльності сучасні методики успішної офіційно-ділової комунікації.</p>
Види діяльності	Лекція, практичне заняття, тренінг, майстер-клас, консультація, дистанційна консультація, самостійна робота, дискусійний клуб
Результати підвищення кваліфікації	<p>ПРН 1. Усвідомлює виклики, що стоять перед загальноосвітньою школою, нові професійні ролі і завдання, які стоять перед сучасним педагогом в контексті новітніх змін.</p> <p>ПРН 2. Розуміє роль комунікативних компетентностей педагога в організації освітнього процесу.</p> <p>ПРН 3. Має розвинуті навички критичного аналізу, діагностики й корекції власного мовлення;</p> <p>ПРН 4. Розуміє важливість формування навичок роботи над власною мовленнєвою компетентністю;</p> <p>ПРН 5. Знає норми нового правопису української мови.</p> <p>ПРН 6. Уміє використовувати сучасні методики успішної офіційно-ділової комунікації.</p>
Строки виконання програми	2026 рік
Місце виконання програми	Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка
Вартість надання освітньої послуги	500 грн
Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації	сертифікат про підвищення кваліфікації

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва модулів/тем	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин					
			Загальний обсяг	Аудиторних				Самостійна робота
				Усього	у тому числі:			
					лекції	лабораторні	практичні	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.1	Вхідне тестування		1,5	1			1	0,5
1.2	Тема 1. Розвиток професійного мовлення педагога як ключового інструмента ефективного навчання		6	4	2		2	2
1.3	Тема 2 Мова вчителя як інструмент харизми, зброя національного коду, пульт керування увагою		6	4	2		2	2
1.4	Тема 3 Апгрейд чи оновлення: ефективні практики ділової української комунікації в контексті сучасних правописних норм		6	4	2		2	2
1.5	Вихідне тестування. Рефлексія		3	2			2	1
		0,75	22,5	15	6		9	7,5
	Фактична тривалість навчання			15				

**Програми навчальних дисциплін
програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників у сфері
післядипломної освіти для осіб з вищою освітою**

Галузі знань: А Освіта

Спеціальність: А4.01 Середня освіта (Українська мова)

Назва програми: «Розвиток мовленнєвої компетентності педагога.

Інструменти самовдосконалення професійної майстерності»

Назва навчальної дисципліни: Розвиток професійного мовлення педагога як ключового інструмента ефективного навчання.

Цільовий компонент: обґрунтувати значущість та надати інструментарій для розвитку професійного мовлення педагога як системи комунікативних, етичних та дидактичних навичок, необхідних для досягнення високої ефективності навчання.

Змістовий компонент: культура та нормативність мовлення: орфоепічні, акцентуаційні, лексичні та граматичні норми; точність і логічність: уміння чітко, послідовно та несуперечливо формулювати думки, використовуючи термінологію, відповідну предмету; виразність: володіння інтонацією, темпом, тембром та гучністю голосу для привернення уваги, створення емоційного фону та підкреслення важливих моментів. Функціонально-стильові

компетенції (педагогічний стиль): дидактична доцільність: уміння пояснювати складний матеріал, використовуючи доступну для учнів мову, аналогії та приклади, адаптуючи мовлення до вікових та індивідуальних особливостей аудиторії.; стилістична майстерність: здатність переходити між різними стилями (науковий, публіцистичний, розмовний) залежно від навчального завдання (наприклад, сухе викладення факту vs. емоційне заохочення до дискусії). мовлення як Інструмент оцінювання та корекції: уміння надавати конструктивний зворотний зв'язок (фідбек), коректно формулювати зауваження, заохочувати та мотивувати учнів. Комунікативно-етичні та регулятивні навички: педагогічний етикет: дотримання правил мовленнєвої поведінки: ввічливість, толерантність, коректність у висловлюваннях, створення атмосфери довіри та поваги; діалогічна майстерність: уміння організовувати дискусію, ставити проблемні запитання, слухати учнів, підтримувати їхню ініціативу та адекватно реагувати на непередбачувані ситуації; мовленнєва регуляція: використання мовлення для управління навчальною діяльністю та емоційним станом учнів (наприклад, зняття напруги, переключення уваги, запобігання конфліктам); невербальні засоби: узгодження мовлення з мімікою, жестами та позою, що підсилює ефект і сприйняття інформації.

Процесуальний компонент: лекція-дискусія, мозковий штурм, тренінг

Результативний компонент:

ПРН 1. Усвідомлює виклики, що стоять перед загальноосвітньою школою, нові професійні ролі і завдання, які стоять перед сучасним педагогом в контексті новітніх змін.

ПРН 2. Розуміє роль комунікативних компетентностей педагога в організації освітнього процесу.

ПРН 3. Має розвинуті навички критичного аналізу, діагностики й корекції власного мовлення.

ПРН 4. Розуміє важливість формування навичок роботи над власною мовленнєвою компетентністю;

Список рекомендованої літератури:

1. Бабич Н. Д. Основи культури мовлення : навчальний посібник. Київ: Просвіта, 2012. 240 с.

2. Богдан С. К. Мовленнєва комунікація : навчальний посібник. Київ: Освіта України, 2010. 280 с.

3. Городецька І. А. Професійна мовленнєва комунікація педагога: монографія. Харків: Основа, 2018. 315 с.

4. Каніболоцька О. А. Педагогічна риторика та комунікативні технології: навчальний посібник. Полтава : РВВ ПНПУ, 2019. 210 с.

5. Коваленко В. А. Професійне мовлення вчителя як запорука ефективності навчального процесу. *Педагогічний часопис Волині*. 2021. № 1. С. 45–51.

6. Кричун Л. До проблеми культури мовлення вчителя. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. 2018. Вип. 165. С. 513–516.

7. Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика : навчальний посібник. Київ : Вища школа, 2009. 319 с.

8. Пентилюк М. І. Культура мови і міжкультурна комунікація: навчальний посібник. Київ: ВЦ "Академія", 2011. 272 с.

9. Петренко О. С. Діалогічні аспекти мовленнєвої діяльності педагога: від теорії до практики. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. 2020. № 2. С. 160–165.

10. Степаненко М. І. Мовленнєва компетенція як складова професійної майстерності педагога. *Рідна школа*. 2017. № 11/12. С. 3–7.

Назва навчальної дисципліни: Мова вчителя як інструмент харизми, зброя національного коду, пульт керування увагою

Цільовий компонент: формування навички системно орієнтованого управління навчанням у контексті індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти й реалізації завдань формувального оцінювання навчальних здобутків.

Змістовий компонент: принципи системності організації діяльності: завдання – результат – зворотний зв'язок – корекція; принцип прозорості як засіб розвитку самостійності й уміння працювати на реалізацію мети; принцип індивідуальної траєкторії. Навички 4 К: комунікація, колаборація, критичне мислення, креативність

Процесуальний компонент: лекція-дискусія, практикум із роботи над методичними кейсами, розробка й аналіз педагогічних ситуацій

Результативний компонент:

ПРН 1. Усвідомлює виклики, що стоять перед загальноосвітньою школою, нові професійні ролі і завдання, які стоять перед сучасним педагогом в контексті новітніх змін.

ПРН 2. Розуміє роль комунікативних компетентностей педагога в організації освітнього процесу.

ПРН 3. Має розвинуті навички критичного аналізу, діагностики й корекції власного мовлення.

ПРН 4. Розуміє важливість формування навичок роботи над власною мовленнєвою компетентністю.

ПРН 5. Знає норми нового правопису української мови.

Список рекомендованої літератури:

1. Дроздова І. П. Наукові основи формування українського професійного мовлення студентів нефілологічних факультетів ВНЗ : монографія. Харків : ХНАМГ, 2010. 320 с.

2. Климова К. Я. Формування культури українського мовлення в майбутніх учителів-нефілологів (психологічні передумови). *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія № 8. Філологічні науки (мовознавство і літературознавство)*. 2009. № 8. С. 198–205.

3. Ковтюх С. Л. Репетитор (як навчитися грамотно писати) : навчальний посібник з практичного курсу української мови. 2-е вид., випр. й допов. Київ : ВД «Професіонал», 2007. 592 с. (Рекомендований Міністерством освіти і науки України. Лист № 14/182-346 від 01.02.2004).

4. Ковтюх С. Л. Репетитор (як навчитися грамотно писати) : навчальний посібник з практичного курсу української мови. 3-є вид., випр. й доповн. Кіровоград, 2016. 480 с. (Рекомендований Міністерством освіти і науки України. Лист № 1/11-2528 від 30.03.2011).

5. Ковтюх С. Л. Робота з науково обдарованою молоддю на кафедрі української мови. *Робота з науково обдарованою молоддю : проблеми та перспективи: збірник матеріалів міжнародної науково-методичної конференції (17–19 травня 2018 р.)*. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. С. 93–95.

6. Ковтюх С. Л. Нагальні потреби та перспективи функціонування державної української мови. *Філологічний часопис*. 2023. Вип. 1 (21). С. 68–78.

7. Ковтюх С. Л. Багатоаспектність прецедентного когезіоніма Оксани Забужко «І знов я влізаю в танк...». *Збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції «Слово в сучасній науковій парадигмі: євроінтеграційний контекст» (28 листопада 2024 р.)*. Кропивницький, 2024. С. 19–26.

8. Ковтюх С. Л. Новий лексикон періоду повномасштабної російсько-української війни: лексико-семантична деривація та особливості словозміни. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. Кропивницький : Видавничий дім «Гельветика», 2024а. Випуск 2 (209). С. 171–183.

9. Ковтюх С. Л. Українська мова як світова: реальність, перспектива чи мрія. *Українська мова у світі: збірник матеріалів VIII Міжнародної науковопрактичної конференції, 21 серпня 2024 р.* Львів, 2024б. С. 76–81.

10. Кравченко-Дзондза О. Е. Комунікативна компетентність у контексті професійної підготовки сучасного вчителя. *Актуальні проблеми педагогіки, психології та професійної освіти.* 2016. Том 2. № 2. С. 38–44.

Назва навчальної дисципліни: Апгрейд чи оновлення: Ефективні практики ділової української комунікації в контексті сучасних правописних норм

Цільовий компонент: формування в педагогів умінь ефективної ділової української комунікації через засвоєння сучасних правописних норм, розвиток навичок критичного аналізу й корекції власного мовлення; програма спрямована на удосконалення мовно-комунікативної компетентності педагога, зокрема, підвищення культури усного й писемного мовлення та здатності застосовувати мовні норми в типових професійно значущих ситуаціях.

Змістовий компонент: ділова українська комунікація в сучасній школі: професійні виклики, цифровізація освіти, нові ролі педагога в медійному середовищі; стандарти професійного мовлення педагога: точність, нормативність, логічність, етикетність і доречність як умова ефективної офлайн і онлайн комунікації; критичний аналіз власного мовлення: виявлення кальок, штампів, суржику, невинуватих запозичень; формування навичок саморедагування; медіаграмотність у діловій комунікації педагога: розпізнавання маніпуляцій, медіамовних спотворень, пропагандистських кліше; вплив медіатекстів на професійне спілкування в освітньому середовищі.

Процесуальний компонент: форми: інтерактивна лекція, тренінгові заняття; **методи:** проблемний виклад; дискусія; дослідження; аналіз конкретних ситуацій; дизайн-мислення; мозковий штурм; **засоби:** презентація, інтерактивна дошка.

Результативний компонент:

ПРН 1. Усвідомлює виклики, що стоять перед загальноосвітньою школою, нові професійні ролі і завдання, які стоять перед сучасним педагогом в контексті новітніх змін.

ПРН 2. Розуміє роль комунікативних компетентностей педагога в організації освітнього процесу.

ПРН 3. Має розвинуті навички критичного аналізу, діагностики й корекції власного мовлення;

ПРН 4. Розуміє важливість формування навичок роботи над власною мовленнєвою компетентністю;

ПРН 5. Знає норми нового правопису української мови.

ПРН 6. Уміє використовувати сучасні методики успішної офіційно-ділової комунікації.

Список рекомендованої літератури:

1. Академічний тлумачний словник. URL: <http://sum.in.ua/>
2. Скопненко О. Український правопис: традиції і сучасність (малі штрихи до великої історії). *Вісник Національної академії наук України.* № 3 (2020). <https://doi.org/10.15407/visn2020.03.078>
3. Словник української мови в 20 томах. URL: <https://services.ulif.org.ua/expl/Entry/index?wordid=1&page=0>
4. Словники України онлайн. URL: <https://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
5. Український правопис. Київ: Наукова думка, 2019.